

مقررات توقیف اموال محکوم علیه در قانون اجرای احکام مدنی

توقیف اموال محکوم علیه، به بازداشت دارایی‌های شخصی گفته می‌شود که حکم، به ضرر او صادر شده است. این دارایی‌ها ممکن است منقول یا غیر منقول باشد.

توقیف اموال محکوم و زوجه؛ علیه، به بازداشت دارایی‌های شخصی گفته می‌شود که حکم، به ضرر او صادر شده است. این دارایی‌ها ممکن است منقول یا غیر منقول باشد. توقیف اموال غیر منقول اگرچه عمدتاً با توقیف سند مالکیت صورت می‌گیرد اما اموال منقول به دلیل ماهیت دارای مقررات خاصی برای توقیف است.

به گزارش [تابناک](#)؛ بر اساس ماده 62 قانون اجرای احکام مدنی، زمانی که محل سکونت یا محل کار محکوم و زوجه؛ علیه مشخص شود، اصل بر آن است که اموال و اشیای موجود در آن، متعلق به محکوم و زوجه؛ علیه است زیرا عادت بیشتر مردم این است که اموالشان را نزد خودشان نگهداری می‌کنند؛ به عبارت دیگر برای آن‌ها که اموال موجود در این مکان‌ها، متعلق به محکوم و زوجه؛ علیه محسوب شود، دلیل خاصی لازم نیست و تعلق نداشتن چنین اموالی به محکوم و زوجه؛ علیه است که دلیل می‌شود و باید آن را اثبات کرد.

اصل تعلق اموال اختصاصی زنان به زن و تعلق اموال اختصاصی مردان به مرد

بر اساس ماده 63 قانون اجرای احکام مدنی، اگر محل سکونت محکوم و زوجه؛ علیه، محل سکونت همسر او نیز باشد، اموال موجود در آن محل، در سه دسته قابل تقسیم‌بندی است: دسته اول؛ اموالی است که معمولاً زنان به طور اختصاصی از آنها استفاده می‌کنند مانند جواهرات زنانه و لباس عروس. در این حالت، اصل بر آن است که این اموال، متعلق به زن ساکن در آن محل است یعنی اگر کسی ادعا کند که این اموال به آن زن، تعلق ندارد، باید دلیل بیاورد و ادعای خود را اثبات کند؛ در غیر این صورت اموال مذکور، متعلق به آن زن خواهد بود. دسته دوم؛ اموالی است که معمولاً مردان به طور اختصاصی از آنها استفاده می‌کنند مثل ریش‌تراش یا انگشتر مردانه. در این حالت، اصل بر آن است که این اموال، متعلق به مرد ساکن در آن محل است و خلاف این مطلب است که باید به اثبات برسد. دسته سوم؛ اموالی است که جزو هیچ یک از دو دسته قبل، محسوب نمی‌شوند؛ در این حالت، اصل بر آن است که این اموال بین زن و مرد مشترک است یعنی هم به زن و هم به مرد، تعلق دارد. بنابر آنچه گفته شد، در مورد اموال موجود در محل سکونت زن و شوهر، هم باید نوع مال و هم، جنسیت محکوم و زوجه؛ علیه را در نظر گرفت و سپس مشخص کرد که آیا مال مورد نظر، قابل توقیف هست یا خیر.

عدم توقیف اموال در تصرف اشخاصی غیر از محکوم و زوجه؛ علیه

طبق ماده 61 قانون اجرای احکام مدنی، اگر مالی که برای توقیف در نظر گرفته شده است در تصرف شخصی به غیر از محکوم و زوجه؛ علیه باشد و آن شخص، خود را، مالک آن مال بداند یا آن مال را متعلق به شخص دیگری، البته غیر از محکوم و زوجه؛ علیه، معرفی کند، توقیف آن مال، امکان‌پذیر نخواهد بود؛ البته کاملاً بدیهی است که اگر آن شخص، آن مال را متعلق به محکوم و زوجه؛ علیه معرفی کند، توقیف آن مجاز است.

مستثنیات از توقیف

اگرچه محکوم و زوجه؛ له حق دارد اموالی را که متعلق به محکوم و زوجه؛ علیه است، توقیف کند اما قانونگذار به طور استثنایی و با توجه به نیازهای محکوم و زوجه؛ علیه و خانواده او، برخی از اموال را غیر قابل توقیف معرفی کرده است؛ برای مثال مسکن و وسیله نقلیه غیر قابل توقیف هستند.

صورت‌برداری از اموال منقول

بر طبق ماده 67 قانون اجرای احکام مدنی، دادورز (مامور اجرای احکام) موظف است قبل از توقیف اموال منقول، صورتی از اموال که در زنجیره بردارنده ویژگی و اوصاف کامل اموال باشد، تنظیم کند. بر طبق ماده 71 این قانون، صورت مذکور را دادورز و سایر افراد حاضر در محل، امضا خواهند کرد.

ارزیابی اموال منقول

بر اساس ماده 73 قانون اجرای احکام مدنی، لازم است اموال منقول، حین توقیف از نظر ارزش مالی، مورد ارزیابی قرار بگیرند؛ قیمتی که در این مرحله تعیین می‌شود، باید در صورت اموال درج شود.

حفاظت از اموال منقول توقیف شده

طبق ماده 77 قانون اجرای احکام مدنی، اموال منقولی که توقیف می‌شوند، باید در همان جایی که هستند، نگهداری شوند؛ مگر آن که انتقال آنها به محل دیگر، ضرورت داشته باشد. البته ماده 78 این قانون مقرر کرده است که برای حفاظت از اموال منقول توقیف شده، شخص مسئول و قابل اعتمادی هم معین می‌شود.

توقیف اموال غیر منقول

چگونگی توقیف اموال غیر منقول، کاملاً با توقیف اموال منقول متفاوت است؛ توقیف مال غیر منقول، به وضعیت ثبت آن مال در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور وابسته است.

توقیف اموال غیر منقول ثبت شده

بر اساس ماده 99 قانون اجرای احکام مدنی، هرگاه مال غیر منقولی توقیف شود، باید به اداره ثبت محلی که مال غیر منقول در آنجا واقع است، اطلاع داده شود. بر طبق ماده 100 همین قانون، اداره ثبت محل، در صورتی که آن مال، به نام محکوم علیه به ثبت رسیده باشد، بازداشت آن مال را در دفتر املاک؛ در صورتی که آن مال، به نام محکوم علیه به ثبت رسیده باشد، هم چنین اگر آن مال در جریان ثبت شدن به نام محکوم علیه باشد، اداره ثبت، بازداشت آن مال را در دفتر املاک بازداشتی؛ در صورتی که آن مال، به نام محکوم علیه به ثبت رسیده باشد، فوراً مقابل، اگر مال غیر منقول، به نام شخص دیگری به غیر از محکوم علیه به ثبت رسیده باشد، اداره ثبت، فوراً مسئولین اجرای حکم را در جریان می‌گذارد تا به حق و حقوق صاحبان آن مال، لطمه ای وارد نشود.

توقیف اموال غیر منقول ثبت نشده (فاقد سابقه ثبت)

در بعضی از مناطق کشور ممکن است اشخاص، اقدام به ثبت اموال غیر منقول خود نکرده باشند؛ برای مثال ممکن است شخصی، قهوه و خاکی در بین راه ساخته و در آن فعالیت کند و اقدامی هم برای ثبت آن انجام ندهد؛ به همین دلیل، کاملاً طبیعی است که این مال غیر منقول، هیچ گونه سابقه ثبتی نداشته باشد. بر اساس ماده 101 قانون اجرای احکام مدنی، توقیف چنین اموالی (اموال غیر منقول فاقد سابقه ثبت) زمانی مجاز است که محکوم علیه، در آن، تصرف مالکانه؛ در صورتی که مالک آن مال، شناخته شده باشد. البته اگر به موجب حکمی، محکوم علیه، مالک آن مال شناخته شده اما آن حکم، هنوز نهایی نشده باشد، می‌توان آن مال را به عنوان اموال متعلق به محکوم علیه توقیف کرد اما تا زمانی که حکم مذکور (که محکوم علیه را مالک شناخته است) نهایی نشود، مال غیر منقول، فقط در توقیف می‌ماند و محکوم علیه نمی‌تواند درخواست کند که از این مال، محکوم علیه، به او پرداخت شود.